

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

№4 (203)

красавік 2019

Інфармацыйны бюлетэнь • Міжнароднае грамадскае аб'яднанне "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына"

У НУМАРЫ:

Прэзідэнт Малдовы ўзнагародзіў беларусаў

Прэзідэнт Малдовы Ігар Дадон ўзнагародзіў старшыню беларускай абшчыны Рэспублікі Малдова Юрыя Статкевіча ордэнам "Gloria Muncii" і яго намесніка Вячаслава Ігнаценку медалём.

Старонка 2

"Зацыкленасць заходнікаў на кар'еры – гэта міф"

Гутарка Алеся Кіркевіча з намеснікам старшыні Згуртавання беларусаў Вялікабрытаніі.

Старонка 5

Беларусы Нью-Ёрка прэзентавалі новы альманах пра фатаграфію

Першы нумар выдання складаецца з дзвюх частак. У першай частцы прадстаўлена падборка фотаздымкаў Зянона Пазняка, а ў другой – Джона Кунстадтэра.

Старонка 4

Шчыры дзякуй нашым сябрам Юрасю Шамяцку (Канада) і Ілоне Урбанавіч-Саўцы (Беларусь) за дапамогу ў выданні бюлетэня!

МАЛАЯ РАДА ЗБС "БАЦЬКАЎШЧЫНА" ЎХВАЛІЛА ПЛАН ПРАЦЫ НА 2019 ГОД

19 красавіка ў Мінску адбылося пасяджэнне Малой Рады ЗБС "Бацькаўшчына", на якім былі зацверджаныя справаздачы – аб дзейнасці Згуртавання і фінансавая – за 2018 год, а таксама ўхвалены план дзейнасці "Бацькаўшчыны" на бягучы год.

Цягам 2018 года "Бацькаўшчына" падтрымлівала сувязь з арганізацыямі беларусаў замежжа, у тым ліку беручы ўдзел у шэрагу замежных мерапрыемстваў, і асвятляла іх дзейнасць праз сайт zbsb.org, сацыяльныя сеткі Згуртавання ў Facebook і "Вконтакте" і бюлетэнь "Беларусы ў свеце".

Працяг на старонцы 4.

СТАРТУЕ НОВЫ ПРАЕКТ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ АД "БУДЗЬМА!"

Кампанія "Будзьма беларусамі!" распачынае праект "Маё права", які пакліканы пашырыць веды пра свае правы ды магчымасці ў дзяцей маладшага школьнага ўзросту і падлеткаў.

Праблема неабароненасці новага пакалення ў нашай краіне выклікае трывогу. Сучасная беларуская моладзь часцяком банальна не толькі не ведае сваіх правоў, але і наогул слаба знаёмая з такім паняткам, як правы чалавека. І ў выпадках крытычных сітуацый нават не ведае, куды звярнуцца па дапамогу.

Праблема не выглядае надуманай. Паводле дадзеных ЮНІСЕФ у Беларусі, у нашай краіне 31% бацькоў усё яшчэ практыкуе фізічнае пакаранне альбо псіхалагічны ціск на дзяцей, а больш за 30% дзяцей ва ўзросце ад 10 да 18 гадоў падвяргаліся розным відам гвалту (псіхічны, фізічны, сексуальны). Насцярожанасць выклікае і той факт, што

#маёправамаю
Маёправа

нярэдка дзеці сутыкаюцца з такімі дзеяннямі з боку спецыялістаў, якія паводле сваіх пасадаў мусілі б займацца адваротным – абараняць і дапамагаць.

Разам з партнёрамі "Будзьма!" у межах праекта распачынае шырокую камунікацыйную кампанію, якая будзе складацца з культурніцкіх, асветніцкіх, дыскусійных і кансультацыйных мерапрыемстваў, сярод якіх:

- правядзенне інтэрактыўных гульняў-спектакляў па асновах правоў чалавека для самых маленькіх;
- шэраг тэматычных артыкулаў на сайце budzma.by з каментарамі экспертаў і практычнымі парадамі;
- конкурс эсэ для школьнікаў;

• публічныя дыскусіі і ў Мінску, і ў рэгіёнах;

• шэраг відэаролікаў з удзелам спецыялістаў, дзе будуць разбірацца канкрэтныя сітуацыі. Першы ролік пра тое, якім чынам вырашыць канфлікт паміж настаўнікам і вучнем ужо дасяжны для прагляду.

Сачыце за навінамі праекта па хэштэгу #маёправамаю ў сацыяльных сетках!

Партнёры праекта: ГА "Таварыства беларускай школы", адвакацкае бюро "Сцепановіч, Папакуль і партнёры", агенцтва рэгіянальнага развіцця "Дзедзіч", Сацыяльна-культурная ўстанова "Цэнтр ініцыятыў".

budzma.by

навіны ЗБС "Бацькаўшчына"

ПРЭЗІДЭНТ МАЛДОВЫ ЎРУЧЫЎ ДЗЯРЖАЎНЫЯ ЎЗНАГАРОДЫ БЕЛАРУСАМ

18 красавіка прэзідэнт Малдовы Ігар Дадон узнагародзіў старшыню Беларускай абшчыны Рэспублікі Малдова і сябра Рады "Бацькаўшчыны" Юрыя Статкевіча ордэнам "Gloria Muncii" ("Слава Працы") за заслугі ва ўмацаванні міжэтнічных адносін, унёсак у дасягненне аднастайнасці і згоды ў грамадстве і актыўную дзейнасць па захаванні і папулярызацыі гісторыка-культурнай спадчыны.

У адказ спадар Юрый Статкевіч выказаў прэзідэнту краіны глыбокую падзяку за яго ўвагу і падтрымку этнакультурных арганізацый у Малдове.

Юрый Статкевіч нарадзіўся ў Навагрудку, у Кішынёве жыве з 1979 года, і ўжо больш за дваццаць гадоў бярэ актыўны ўдзел у жыцці беларускай грамады. У 2008 годзе ён быў абраны старшынёй Беларускай абшчыны ў Рэспубліцы Малдова.

У 2004 годзе сумесна з пасольствам Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Малдова ўдзельнічаў у арганізацыі Першага Кангрэсу беларусаў Малдовы. Пры ягоным удзеле былі арганізаваны новыя кірункі працы беларускай абшчыны: сувязь з Акадэміямі навук Рэспублікі Беларусь і Рэспублікі Малдова ў пытаннях экалогіі, праца нядзельнай школы, арганізацыя летняга адпачынку дзяцей, вакальнага ансамблю "Зорачкі" і дзіцячага танцавальнага ансамблю "Крынічка". Юрый Статкевіч штомесяц арганізоўвае літаратурныя чытанні, прысвечаныя класікам беларускай літаратуры, а таксама дае пра ўдзел беларусаў Малдовы ва ўсіх культурных мерапрыемствах, якія

праводзяцца на рэспубліканскім і мясцовым узроўні.

Спадар Юрый з'яўляецца актыўным удзельнікам з'ездаў беларусаў свету, як і іншых мерапрыемстваў, што ладзяцца ў Беларусі для беларускай дыяспары – фестывалі Мастацтваў беларусаў свету, "Славянскім базары", "Песні, якія нас аб'ядноўваюць" ды іншых мерапрыемстваў.

Юрый Статкевіч быў адным з ініцыятараў адкрыцця ў Кішынёве Беларускага культурнага цэнтру (2016) і ўсталявання помніка Францыску Скарыну (2018).

У той самы дзень прэзідэнт Малдовы Ігар Дадон таксама ўручыў медаль і надаў званне ганаровага майстра мастацтваў намесніку старшыні Беларускай грамады Малдовы, вядомаму мастаку Вячаславу Ігнаценку.

Вячаслаў Ігнаценка – ураджэнец Лоеўшчыны. Ён скончыў Беларускую акадэмію мастацтваў і з 1983 года

Старшыня беларускай абшчыны Рэспублікі Малдова Юрый Статкевіч.

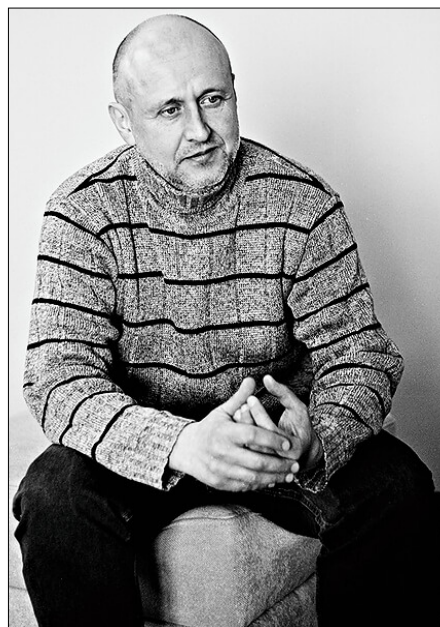
Намеснік старшыні беларускай грамады Малдовы Вячаслаў Ігнаценка.

жыве ў Кішынёве, актыўна беручы ўдзел у шматлікіх рэспубліканскіх і міжнародных мастацкіх выставах (у тым ліку зладзіў каля 40 персанальных – у Малдове, Украіне і Беларусі). Работы мастака ёсць у музеях Малдовы і Украіны, а таксама ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, Гістарычным музеі Беларусі і ў прыватных зборах многіх замежных краін.

Згуртаванне беларусаў свету віншуе Юрыя Статкевіча і Вячаслава Ігнаценку з узнагародамі і зычыць імпульсу, аптымізму і сілу ў справе захавання і пашырэння беларушчыны, а яшчэ поспеху і добрага настрою!

Управа МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

АНТОН АСТАПОВІЧ: "УЛАДЫ АДМОВІЛІ НАМ У СКЛАДАННІ НОВАГА НАВУКОВАГА ПАШПАРТА КУРАПАТАЎ"

У кастрычніку Беларускае товариства аховы помнікаў гісторыі і культуры перадало ў Міністэрства культуры дакументы для інвентарызацыі аб'ектаў Народнага мемарыялу ў Курапатах.

Сярод іх 37 крыжоў, "лава Клінгтана", памятны знак расстраляным беларускім габрэям. Да аб'ектаў прыкладалася фота, апісанне, інвентарны нумар і каардынаты. Было прапанавана надаць законны статус элементам добраўпарадкавання, пастаўлены грамадскасцю.

Аб выніках разказаў старшыня таварыства Антон Астаповіч: "Праца была зробленая задняй датай: крыжы ўжо стаялі... Але ў такім выглядзе не прайшло. Нам паралі пастрабаваць легалізаваць крыжы праз складанне новага навуковага пашпарта. Але праз пратэстныя настроі вакол Курапатаў (асабіста я звяз-

ваю толькі з гэтым) на ўзроўні мясцовай выканаўчай улады нам адмоўлена ва ўдзеле ў складанні дакумента..." Пры гэтым Антон Астаповіч лічыць, што з фармальнага гледзішча грамадскія работы ў Курапатах сапраўды адбываліся па-за межамі закана-

даўства. Ніхто з актывістаў нічога не ўздзягаў у афіцыйных структурах. Антон Астаповіч кажа, што з маральнай пазіцыі ён супраць дэмантажу крыжоў, але ў прававым полі ўлады могуць усе развярнуць на сваю карысць.

Паводле Ігара Карнея, "Радые Свабода"

Рада БНР: "Курапаты – Святое для беларусаў месца"

Рада БНР выказвае сваё асуджэнне і сум з нагоды знішчэння крыжоў ва ўрочышчы Курапаты.

Курапаты – месца, дзе савецкі таталітарны рэжым знішчыў дзясяткі тысяч бязвінных людзей. Гэта галоўны беларускі нацыянальны мемарыял ахвяр савецкага тэрору, аналагічны таму, як Хатынь – знакавае месца паміж ахвярамі нацысцкага тэрору супраць мірнага беларускага насельніцтва, а Трасцянец і мемарыял "Яма" ў Менску – месцы ўшанавання памяці соцень тысяч беларускіх габрэяў, забітых у час Халакоста.

Адначасова Курапаты – гэта месца, якое з канца 80-х гадоў увабляе адраджэнне беларускага народу з нябыту. Адметнасць і сімвалічнасць гэтага мемарыялу ў тым, што ён падтрымліваецца выключна сіламі беларускага грамадзянскага супольнасці, без удзелу афіцыйных уладаў, а часцяком і на суперак іхнаму ціску або злычыннаму бяздзейнасці. Менавіта такім народным мемарыялам Курапаты маюць быць у будучай дэмакратычнай Беларусі.

Рада БНР асуджае спробы ўладаў змяніць натуру і характар мемарыялу Курапаты і заклікае беларусаў усяляк падтрымаць актывістаў, якія стаяць на абароне гэтага святага для ўсіх нас месца.

Гутарка

Павел Шаўцоў: “ЗАЦЫКЛЕНАСЦЬ ЗАХОДНІКАЎ НА КАР’ЕРЫ – ГЭТА МІФ”

Ці можна адвучыцца ў БДУ і праз год ужо працаваць міжнародным юрыстам у Лондане? Чаму ангельцы пачынаюць кар’еру не ў Лондане, а ў Дубаі? Што важнейшае – веданне мовы ці паходжанне?

Паўлу Шаўцову цяпер 45 гадоў і ён працуе міжнародным юрыстам у брытанскай фірме. На радзіму ён у Гомелі, скончыў юрыдычны факультэт БДУ у 1995 годзе і вырашыў шукаць долі на Захадзе: “Свет паглядзець і сябе паказаць”. З таго часу ўжо амаль 25 гадоў жыве і працуе ў Лондане.

“Хто гуляў, хто рабіў бізнес, а я падцягваў мову...”

У 1990-я была неразбярэха, кожны шукаў, “як ухапіць долю за хвост”. На юрыдычным не было багата вучобы, таму нехта паралельна займаўся бізнесам, нехта гуляў, а я вырашыў падцягнуць ангельскую – хадзіў на вячэрнія курсы. Мову вучыў яшчэ ў школе, але там хіба пра Леніна па-ангельску распавядалі... і ўсё! Давалося падцягваць.

Мяне цікавілі магчымасці прафесійнага росту. Гэта ж цяпер ёсць і фірмы юрыдычныя ў Беларусі, і пэўная стабільнасць, а тады няясна было, што і куды пойдзе. Ніхто не ведаў, што будзе праз 5 гадоў нават, а мне хацелася нейкай акрэсленасці. Восем паехаў.

Ангельскае права: “ні нашым, ні вашым”

У Вялікабрытаніі давялося перавучацца, падцягваць мову. Паводле іх сістэмы, калі ўжо знаходзіш кантракт, то чакаюць, пакуль перавучышся. Ангельскае права, якім я заняўся, папулярнае ў сферы міжнародных кантрактаў. Напрыклад, кантракт паміж Расіяй і Кітаем праходзіць не па расійскім ці кітайскім праве, але па ангельскім: “ні нашым, ні вашым”. Ангельскія юрысты могуць працаваць і ў Ганконгу, і ў Маскве, па ўсім свеце.

Калі ў Маскве ты працуеш як расійскі юрыст – гэта адно, калі як ангельскі – зусім іншы ўзровень, іншыя грошы, перспектывы. Я трапіў у групу, якая базавалася ў Лондане, таму пераязджаць на іншае месца не было асаблівай нагоды, хоць па свеце паездзіў нямала. Першапачаткова ж хацеў у Нью-Ёрк.

Ангельцы пачынаюць кар’еру не ў Лондане, а ў Маскве ці Дубаі

Ангельцы пасля атрымання адукацыі частаком з’язджаюць, бо ў Лондане вялікая канкурэнцыя. Нашмат лягчэй пачаць кар’еру ў тым жа Дубаі ці Маскве. Сёння гэта ўжо звычайная практыка міжнародных кампаній. Таму самаму Google, які мае сярод супрацоўнікаў і юрыстаў па ўсім свеце, не прынцыпова, каб яны сядзелі ў Каліфорніі ці Вашынгтоне. Большасць маіх кліентаў, напрыклад, расцярашаныя па ўсім свеце.

“Неблагі заробак, але ты яшчэ вучань...”

Спачатку цябе вучаць, трэніруюць – гэта павольны ўваход у прафесію, які займае пару гадоў. Табе ўжо пляцяць неблагі заробак, але сам ты лічышся яшчэ не юрыстам, а вучнем юрыста. Я прайшоў праз усё гэта. Было лягчэй, бо быў на пару гадоў старэйшы за мясцовых юрыстаў. Юрыспрудэнцыя – гэта ж не толькі тэорыя, але і жыццёвы вопыт, разуменне людзей.

“Усім усё роўна, скуль ты”

Некалі я паехаў на кірмаш вакансій тут, у Вялікабрытанію. Сустрэўся з банкірам, кажу яму: “Я з Беларусі”. Ён глядзіць на мяне і кажа: “А я з Масачусэтса”. Трохі разгубіўся, перапытваю: “А гэта плюс ці мінус, што з Беларусі?”. Ён усміхнуўся і растлумачыў, што гэта ні на што не ўплывае, бо галоўнае – прафесійныя якасці. Усім усё роўна,

скуль ты, але важна, што і як ты робіш.

Ангельцы зазвычай не вучаць замежных моў

Ангельская мова, і пісьмовая, і вусная, мае быць выдатнай. Асабліва, калі ты юрыст. Уявіце, што ў Беларусі юрыст па-руску ці па-беларуску піша з памылкамі. Вы будзеце яму даваць?.. Так і тут. А тое, што ты не карэнны ангелец, прыехаў і вывучыў мову – гэта ж плюс. Значыць, маеш дадатковы жыццёвы досвед.

Самі ангельцы нячаста ведаюць замежныя мовы. А навошта ім? Напрыклад, калі ты эстонец, то цябе па-эстонску зразумее менш за мільён чалавек. Калі ж ты ангелец – цябе і так зразумее ўвесь свет. Паўсюдна ў прафесійных колах юрыстаў і бізнесоўцаў веданне ангельскай – норма. Я маю калег-ангельцаў, якія не ведаюць ніякіх замежных моў, і іх прафесійнаму росту гэта ніяк не пашкодзіла.

Беларусы – юрыстамі, палякі – сантэхнікамі...

У Лондане працуе шмат міжнародных юрыстаў з Аўстраліі або Новай Зеландыі. Тамтэйшыя ВНУ іх многа выпускаюць, але ў краінах не хапае месцаў – то яны і едуць сюды. Французы, немцы – усё ёсць. Беларусы таксама. У кожнай вялікай фірме, банку, фондзе ёсць беларусы: юрысты, банкіры, праграмісты, бухгалтары. Цікава, што тыя ж палякі сюды едуць зазвычай будаўніцамі ці сантэхнікамі, юрыстамі яны ў Варшаве працуюць.

“Законы эканомікі паўсюдна аднолькавыя”

У побытавым праве ці не галоўная розніца паміж Вялікабрытаніяй і Беларуссю – прыватная ўласнасць на зямлю, нерухомасць. Гістарычна так склалася: людзі тут жывуць у сваіх дамах, прадаюць, купляюць, пераафармляюць – і гэта фармуе іншую свядомасць. Заканадаўства і ў Беларусі неаблагод, хоць магло быць лепшым. Зрэшты, у любой краіне Вам скажуць: “Магло быць і лепш”. Права ж проста афармляе натуральныя законы эканомікі, якія паўсюдна аднолькавыя – як і законы фізікі.

“Ангелец можа на год паехаць у Аўстралію – пагуляць”

Зацыкленасць заходнікаў на кар’еры – гэта міф. Ангельцы могуць на год паехаць у Аўстралію – проста пагуляць, паглядзець свет. Гэта не будзе фатальным для іх прафесійнага росту. Юрыст можа перавучыцца і стаць настаўнікам ці пайсці ў “хуткую дапамогу”, калі яму гэта бліжэй да сэрца. Нават калі згубіць дзве траціны заробку. Каб сэканоміць, напрыклад, пераедзе з Лондана і на-

будзе сабе таннейшы дом. Я ведаю і такія выпадкі.

У Беларусі ж кар’ера і праца – гэта занадта часта пытанні выжывання, адсюль і напружанасць. Я вось так не мог на год паехаць у Аўстралію “пагуляць”, бо хацеў, каб кожны год нешта мне даваў. Яны ж могуць. Зразумела, і тут ёсць розныя тыпы людзей. Асабліва ў Лондане, сусветным фінансавым цэнтрам.

“Як можна грошы са сцяны даставаць?”

У 1990-я на матэрыяльным і побытавым узроўні была наймаверная розніца паміж Беларуссю і Захадам. Напрыклад, мая маці, калі сюды прыехала ўпершыню, здзіўлялася: “Як можна грошы са сцяны даставаць?” – у Беларусі ж не было банкаўскіх карт, адно наяўныя. Цяпер тая ж камп’ютарная падрыхтоўка ў Беларусі нашмат лепшая, хоць у 1990-я нашы землякі толькі пачыналі дазнавацца, што такое камп’ютар.

Пакаленне 90-х, “пакаленне перабудовы”, больш цікавілася палітыкай, беларушчынай. Мабыць, беларусы працягваюць пасля вялікіх узрушэнняў: Першая сусветная, Другая сусветная, развал СССР... А ў астатні час беларус жыве сваім жыццём, цікавіцца толькі сабою. Апошнія гадоў 15, як мне бачыцца, беларусы жывуць як у “брэж-неўскія часы”, стабільна і без пераломаў. Па тых, хто едзе сюды з Беларусі цяпер, гэта таксама бачна – яны прагматыкі.

“З’ездзіць у Беларусь добра, жыць – нецікава”

Вядома, я сачу за навінамі з Беларусі. Сёння ж ёсць. Часам даведваюся пра нешта хутчэй, чым бацькі ў Гомелі – пасля ім распавядаю, што там дзе зрабілі ці збудавалі, яны здзіўляюцца. Заўсёды добра з’ездзіць у Беларусь, але жыць – не. Проста нецікава, і ў плане палітычнага жыцця, і ў плане беларускага. Разам з тым, нягледзячы на спрэчкі пра кіраўніка, шлях развіцця ці сцяг, беларусы паўсталі як нацыя. Разрухі няма, а з незалежнасці, як у 1990-я, ніхто ўжо не смяецца. І гэта прагрэс.

“Іншы ўзровень і магчымасці. Яно таго вартэ!”

Што параіць беларусам, якія хочуць у Вялікабрытанію? Калі каротка – вам спатрэбіцца веды і мова. Ну і калі ёсць здольнасць перакладаць – будзе прасцей. Думайце стратэгічна, нават калі вы папрацуеце і пакываеце тут нейкі час ды вернецеся ў Беларусь – гэта не будзе паразы. Вы вернецеся з іншым кругаглядам, досведам, сувязямі па ўсім свеце – нават у Беларусі гэта будзе жыццё на іншым узроўні, з іншымі магчымасцямі, праўда. Яно таго вартэ!

Алесь Кіркевіч, budzma.by

НАВІНЫ

БЕЛАРУСЫ НЬЮ-ЁРКА ПРЭЗЕНТАВАЛІ ПЕРШЫ НУМАР АЛЬМАНАХУ ПРА ФАТАГРАФІЮ

14 кірасавіка ў Беларускім цэнтры пры Саборы св. Кірылы Тураўскага ў Нью-Ёрку адбылася прэзентацыя першага нумара перыядычнага выдання па фатаграфіі – “Зянон Пазыняк: Беларуска-Амерыканская фатаграфія”.

Першы нумар выдання складаецца з дзвюх частак. У першай частцы прадстаўленая падборка фотаздымкаў Зянона Пазыняка “Тыпажы Нью-Ёрка”. Другая палова выдання – гэта падборка фотаздымкаў Джона Кунстадтэра, у мінулым – амерыканскага дыпламата, сёння – прафесійнага фатографа, які падчас дыпламатычнай працы ў Беларусі палюбіў бела-

рускую вёску, простых людзей, якія там жывуць, і штогод прыязджае ў Беларусь здымаць простых беларусаў, іх культуру і побыт.

Зянон Пазыняк падчас прэзентацыі прызнаўся, што фатаграфія заўсёды была адным з кірункаў яго творчай дзейнасці, і за час жыцця ў Амерыцы ў яго назбіралася шмат фотаздымкаў, якія можна рассартаваць прыкладна на дзевяноста тэм.

Пры канцы прэзентацыі аўтар падзяліўся планами: у найбліжэйшых нумарах альманаху з’явяцца фатаграфіі Уладзімера Кармілкіна, Яўгена Шатохіна, Алеся Крыштаповіча ды іншых мастакоў.

Наталля Федэрэнка

РАДА ЗБС “БАЦЬКАЎШЧЫНА” ЎХВАЛІЛА ПЛАН ПРАЦЫ НА 2019 ГОД

Працяг са старонкі 1.

Новы інфармацыйны кірунак, які з’явіўся ў гэты перыяд, – раздзел сайта “Дзяспара для Беларусі”, створаны, каб акумуляваць усю магчымую інфармацыю пра дабрачынную і меценачую дзейнасць беларусаў замежжа ў справе дапамогі Беларусі, прыватным ініцыятывам і ўстановам.

У 2018 годзе спецыялісты Згуртавання прааналізавалі законы “Аб беларусах замежжа”, “Аб сродках масавай інфармацыі” і “Аб грамадзянстве”, статут Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, кодэкс “Аб культуры” і “Аб адукацыі”. Заўвагі былі накіраваны ў Нацыянальны цэнтр заканадаўства і прававых даследаванняў пры Адміністрацыі прэзідэнта.

Чарговы зварот “Бацькаўшчыны” да Ураду Беларусі з тым, каб дасягненні беларусаў замежжа былі шырыя прадстаўлены ў школьнай праграме, у 2018 годзе абапіраўся на замоўленае Згуртаваннем даследаванне “Рэпрэзентацыя дзяспаральнай і міграцыйнай праблематыкі ў сучасным адукацыйным працэсе Беларусі (сярэдняя школа)”. З адказу Міністэрства адукацыі вынікае, што пэўныя змены ўжо робяцца, а прапановы “Бацькаўшчыны” будуць накіраваныя да разгляду рабочым групам для дапрацоўкі падручнікаў.

ЗБС “Бацькаўшчына” разам з Таварыствам беларускай мовы, Саюзам беларускіх пісьмэннікаў, Беларускім добраахвотным таварыствам аховы помнікаў гісторыі і культуры, Саюзам беларускіх яўрэйскіх грамадскіх аб’яднанняў і абшчын, Гістарычнай майстэрняй імя Леаніда Левіна, Беларускім саюзам мастакоў і Беларускім саюзам дызайнераў заснавалі Арганізацыйны камітэт па ўсталяванні помніка беларусам – праведнікам народаў свету.

У 2018 годзе ў серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны” выйшлі кнігі “Масей Сяднёў: pro et contra”, “Як укла-

далі “Спадчыну”, “Абрэзкі з мінулых гадоў” Тамары Стагановіч-Кольба, пяты выпуск “Дзённікаў і запісаў” Рыгора Барадуліна і па-за серыяй – зборнік паэзіі Пётры Мурэнка “Колеры” і публіцыстычны зборнік Радзіма Гарэцкага “Апантань Бацькаўшчынай. Жыццёвы меланж-2”.

На зварот дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Алены Анісім і Ганны Канапацкай “Бацькаўшчына” падрыхтавала інфармацыю пра выкарыстанне бела-чырвона-белага сцяга падчас публічных мерапрыемстваў, якія ладзяць беларускія суполкі за мяжой. Інфармацыя была неабходная для распрацоўкі праекта Закона “Аб выкарыстанні і ахове першага дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь”.

У верасні кіраўніцы Згуртавання Алена Макоўская і Ніна Шыдлоўская ўзялі ўдзел у чацвёртым пасяджэнні Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа, у якім таксама ўдзельнічалі прадстаўнікі беларускіх арганізацый замежжа, дзяржаўных устаноў і грамадскіх аб’яднанняў Беларусі.

“Бацькаўшчына” да 100-гадовага юбілею абвешчання незалежнасці БНР зладзіла інфармацыйную кампанію, выдаўшы юбілейны календар і падрыхтаваўшы для сайту budzma.by цыкл тэматычных матэрыялаў. Напярэдадні Дня Волі ў парку імя Янкі Купалы ў Мінску з ініцыятывы Маргарыты Пяровай і пры спрыянні Згуртавання быў усталяваны памятник знак у гонар Антона і Івана Луцкевічаў.

У 2018 годзе Згуртаванне адзначыла інфармацыйнай кампаніяй і выданнем спецыяльнага “Беларусаў у свеце” 25-годдзе правядзення першага З’езда беларусаў свету ў Мінску.

У мінулым годзе 10 гадоў споўнілася аднаму з найважнейшых кірункаў працы “Бацькаўшчыны” – грамадскай культурніцкай кампаніі “Будзьма беларусамі!”. Інфармацыйную кампанію з гэтай нагоды пад-

трымалі незалежныя беларускія СМІ, прысвяціўшы шэраг матэрыялаў аналізу дзейнасці Кампаніі і гутаркам з яе каардынатаркамі Аленай Макоўскай і Нінай Шыдлоўскай.

У 2018 годзе кампанія “Будзьма беларусамі!” ладзіла шматлікія літаратурныя і музычныя сустрэчы ў супрацоўніцтве з Саюзам беларускіх пісьмэннікаў, справаздачы рэгулярна публікаваліся на сайце budzma.by.

Рэгулярнае правядзенне Кампаніяй рэгіянальных мерапрыемстваў у межах праграмы “Разам да справы!” відавочна павялічыла колькасць мясцовых грамадскіх ініцыятыў і павысіла давер да іх з боку мясцовых адміністрацый. Гэтае сцвярджэнне грунтуецца і на практычным досведзе, і на сацыялагічным аптытанні і выніках фокус-груп, аб’яднаных агульнай тэмай “Узаемадзеянне грамадзянскай супольнасці і дзяржавы на мясцовым узроўні”. 14 публічных дыскусій, 8 “Кірмашоў праектаў”, прэс-клубы ў 6 гарадах і 22 запачаткаваныя дыскусійныя клубы былі зладжаныя ў 2018 годзе недарэмна. Актывісты, якія мелі жаданне падвысіць кампетэнцыю ў сферы дзяржаўнага кіравання, прайшлі навучанне ў “Школе мэраў” – адукацыйна-асветнай праграме, што ладзілася сумесна з “СІМПА”.

На замову “Будзьма беларусамі!” і “СІМПА” эксперты Вольга Смалянка і Юры Чавусаў падрыхтавалі аналіз прававога рэгулявання і практыкі ўзаемадзеяння мясцовых органаў і НДА, які ўвасобіўся ў выданні з рэкамендацыямі для міжнародных арганізацый, дзяржаўных органаў і грамадзянскай супольнасці. Зараз “Будзьма беларусамі!” клапаціцца, каб рэкамендацыі дайшлі да адрасатаў і былі імі ўзятыя на ўзбраенне.

“Будзьма!” выдала чарговы выпуск календара “Не маўчы па-беларуску”, аднайменны камплект паштовак, набор стыкераў “Ёсць нагода для карогі”. Выдавецкім поспехам Кам-

паніі стаў выхад кнігі Віктара Марціновіча “Ноч”. Таксама “Будзьма!” аказала дзейную падтрымку “Спеўным сходам” і “Лідарскім курсам”.

Сярод найбольш важных планаў Згуртавання на бягучы год – актуалізацыя рубрыкі “Дзяспара для Беларусі”, рэалізацыя ў рамках “Будзьма беларусамі!” прававой асветнай праграмы для дзяцей, бацькоў і настаўнікаў “Маё права” і дзейнасць, звязаная з перапахаваннем парэшткаў паўстанцаў 1863–1864 гг. у Літве.

Падчас абмеркавання плану працы “Бацькаўшчыны” намеснік Старшыні Рады Валеры Герасімаў агучыў прапанову скіраваць зварот да кандыдатаў у дэпутаты Палаты Прадстаўнікоў з заклікам звярнуць увагу на беларускае замежжа і наладжваць з ім сувязі на ўсіх узроўнях, пачынаючы ад рэгіянальнага.

Гісторык Леанід Лыч нагадаў пра неабходнасць у бягучым годзе належным чынам асвятляць 75-годдзе павяеннай эміграцыі, а таксама знайсці спосаб уздзеяння на дзяржаўныя інстытуты з мэтай рэалізацыі дапамогі ў захаванні этнакультурнай самабытнасці беларусаў Прыбалтыкі.

Дэпутатка Палаты Прадстаўнікоў Алена Анісім прапанавала Згуртаванню заключыць з ТБМ пагадненне і прапаноўваць супольную падтрымку кандыдатам на выбарах у Палату Прадстаўнікоў, якія будуць прапаноўваць падтрымку беларускай мовы, звяртаць увагу грамадскасці на беларускае замежжа і да т.п.

Асобнай тэмай абмеркавання Рады “Бацькаўшчыны” быў пункт пра ўшанаванне памяці Хведара Нюнькі – сябра Рады, сьліннага беларускага грамадскага дзеяча ў Літве, які ў мінулым годзе пайшоў у іншы свет. Сваёй спадары Хведар збіраюць сродкі, каб усталяваць помнік на яго магіле, і звярнуліся па фінансавую дапамогу да беларускай грамады.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

гутарка

Алена Трафімава: КАЛІ ПРЫЯЗДЖАЮ Ў БЕЛАРУСЬ, МНЕ НЕ ХАПАЕ ДЫНАМІКІ

Чарговая гутарка зсерыі інтэрв'ю ў межах праекту "Грамадскі ўдзел", прысвечаных досведу беларусаў, якія "з нуля" зрабілі кар'еру за мяжой. Алена Трафімава нарадзілася ў Рагачове. У 2006-м трапіла па абмене ў Акадэмію мастацтваў у Кракаве. На той момант Алена была студэнткай 4-га курса мастацкай акадэміі ў Мінску, але дыпломны год пакінула незавершаным, з'ехаўшы ў Польшчу. Праз 13 гадоў Алена мае паспяховую кар'еру дызайнера.

"Тут усё інакш"

У Польшчы ўсё інакш, чым у Беларусі. Старалася вучыць максімум з таго, што давалі. Сістэма навучання таксама іншая: на "дызайне" не вучышся канкрэтнай спецыялізацыі, але кожны семестр абіраеш кірунак і праект, над якім будзеш працаваць. Я вучыла "прасторавое праектаванне": гэта і транспарт, і побытавыя прадметы, і інтэр'ерныя рэчы – вельмі розныя напрамкі.

"Вяртацца няма куды"

Думала, павучуся і вярнуся. Калі я скончыла вучобу, была прапанова працы ў Мінску, я сур'ёзна да яе паставілася. Прыехала ў Беларусь, сказала, што яшчэ тыздзень падумаю, і – назад у Польшчу. І тут на Радзіме крызіс з курсамі валют, цэнамі і г.д. Так мой "тыздзень" і цягнуўся дагэтуль. Тады я зразумела, што вяртацца няма куды: у сітуацыі крызісу дызайн – мабыць, апошняе, за што нехта гатовы будзе плаціць. Пазней я працавала ў розных напрамках на фрылансе, у фірме, якая робіць дэкарацыі для гарадоў і гандлёвых цэнтраў, таксама ў дзяржаўным этнаграфічным музеі.

"Поўнае пагружэнне ў мову"

Мовы я наогул не ведала. Мелодыку мовы адно чула. Ва ўсёй акадэміі, калі прыехала, навучалася ўсяго тры рускамоўныя студэнты. Рэшта – палякі і замежнікі па "Эразмусе". Таму ў мяне было поўнае пагружэнне ў моўнае асяроддзе... Але праз 2,5 месяцы я ўжо змагла распавесці пра свой праект па-польску: мяне нават зразумелі!

"Я нікога не ведала і мяне ніхто не ведаў"

Вельмі стрэсавала спачатку. У Мінску ў мяне было бурлівае творчае жыццё: падзеі, выставы, фестывалы... У Польшчы ўсё спынілася! Я нікога не ведала, мяне ніхто не ведаў. Патрэбен быў час.

Мантра "Як паехаць у Беларусь"

Тады, у 2006-м, мяне тут устрымалі як нейкую экзотыку. Падчас размоваў часцяком згадвалі, што ў некага продкі паходзяць з Беларусі, распавядалі пра нейкія беларускія вёсачкі і мястэчкі. Казалі, што ў Беларусі не былі ніколі, але хочуць паехаць: я тлумачыла, што гэта нястрашна, можна зрабіць візу і г.д. У мяне нават мантра была завучаная: "Як паехаць у Беларусь".

Руская і ўкраінская мова на вуліцах

Цяпер на вуліцах вельмі часта чуо рускую і ўкраінскую мову. Калі кажу, што жыў тут 13 гадоў, палякі ставяцца з большым разуменнем, маўляў, і свая ўжо нібыта, прыехала не тыздзень таму на заробкі. У мясцовых да прыездных, якія працуюць на Uber ці нейкіх фізічных працах, адчуваецца нейкая насяпрожанасць і незадаволенасць.

"Замойца глядзіць на досвед, а не на паходжанне"

У Польшчы безліч дызайнерскіх студыяў, створаных групай сяброў (2-3 чалавекі). Яны праектуюць выставы, інтэр'еры, нешта для прамысловасці – сфера вельмі развітая. Замойца найперш глядзіць на досвед і прадукт, а не на паходжанне. У мяне, напрыклад, шмат досведу ў праектаван-

ні этнаграфічных выставаў, ведаю касцюм і рэгіёны, таму калі будзе выбар паміж мною і палякам, які ў гэтым не разбіраецца, найхутчэй абяруць мяне.

"Беларусы ў Польшчу, палякі ў Лондан"

Вялізны плюс нашага часу ў тым, што можна некуды паехаць, павучыцца, пажыць, паглядзець. Калі не можаш прафесійна рэалізавацца ў Беларусі, не можаш там быць фінансаво свабодным – едзеш, напрыклад, у Польшчу. Палякі таксама едуць: у Штаты, у Лондан, у Скандынавію на будоўлю, камусьці прапанавалі круты кантракт альбо лабараторыю ў навуковым цэнтры, стыпендыю...

"У Германіі ці Аўстрыі мне было б сумнавата"

Мне падабаецца рэалізоўвацца тут. Сфера культуры ў Польшчы – бурлівая, дынамічная. Можна разлічваць на свой крэатыў ды ідэі. У Германіі ці Аўстрыі ўсё больш стабільна, прапісана і выверана. У высокаразвітых краінах выстава можа планаватца за 2-3 гады. Але за гэты час ідэі могуць састарэць і сам не будзеш рады такой выставе.

"У брата досвед канструявання, у мяне – ідэі"

Фірма, якой мы займаемся разам з братам, цяпер фармуецца. У яго ёсць досвед канструявання, у мяне – ідэі. Але супрацоўнічаем і з іншымі людзьмі: дызайнерамі, партнёрскімі фірмамі. Гэта цэлая сістэма.

"Нам цікавы ўсходні рынак"

На рынку мы недзе паўтара-два гады, але маем ужо сваю майстэрню, сайт, пакет замойцаў. Цяпер працуем для буйных музеяў Варшавы, але плануем пашырацца і на іншыя гарады, і за мяжу. Нам цікавы ўсходні рынак, і веданне рускай мовы ў дадзенай сітуацыі – плюс.

650 метраў выставы, прысвечанай старой біжутэрыі

Нашы профільныя замойцы – музеі і цэнтры культуры. Перыядычна нешта робім для бізнесу. Мэбля, вітрыны, дэкарацыі, офісныя інтэр'еры. Напрыклад, цяпер працуем над выставай, якая будзе тры месяцы праходзіць на Рынку Старога горада ў Музеі Варшавы. Гэта 650 метраў экспазіцыі, прысвечанай біжутэрыі, якая некалі выпускалася ў польскай сталіцы. Документы, іканаграфія, арыгінальныя рэчы – усё будзе.

"Ёсць кампаніі, якія прыдумляюць малюнкi для шкарпэтак"

За 13 гадоў Польшча прайшла вялікі шлях да

краіны, камфортнай для жыцця, сям'і, бізнесу. Калі ў 2006-м я апынулася ў Кракаве, то сама сябе перапытала: "Што на што я памяняла?.." Цяпер жа адчыняюцца фірмы, стартуюць праекты, усё віруе. Некаторыя хутка раскруціліся і, напрыклад, прыдумляюць моднае адзенне для Еўропы і ЗША. Адзін з паказальных прыкладаў: кампанія, якія прыдумляюць малюнкi для шкарпэтак. Яны не займаюцца вытворчасцю, адно дызайнам і рэалізацыяй. А вырабам займаецца польская фабрыка, то бок гэта яшчэ і падтрымка мясцовай прамысловасці! І такіх прыкладаў вельмі шмат!

"Людзі гэтага хочуць, бо ездзяць за мяжу"

Калі прыязджаю ў Беларусь, то мне не хапае дынамікі! Людзі падарожнічаюць, вышукваюць цікавае адзенне, рэчы, мэблю, безліч групаў ад малых фірмаў, якія прадаюць свой тавар у інтэрнэце. А я не бачу гэтага ў Беларусі, на жаль. Затое бачу паламаньня дзіцячых плячоўкі, якія падфарбоўваюць па іржы. Сумна, бо адначасова бачу шмат беларусаў, здольных рабіць свой унёсак, але, на жаль, гэтага не адбываецца.

"Не ведаю, ці ўзялася б я за бізнес у Беларусі"

Беларусі трэба больш адкрытасці, спрощчання падаткі для тых, хто пачынае бізнес, бязвіз ці хаця б таннейшыя візы для еўрапейцаў. Трэба, каб кожны мог паспрабаваць сябе ў бізнесе і не баяўся памыліцца. Шмат хто здасца, але ў некага атрымаецца абавязкова! І бізнес не мае быць нечым страшным, бо часам складаецца ўражанне, што ў Беларусі ісці ў бізнес – нешта суровае, звышцяжкае, як на вайну. І тут патрэбныя перамены, каб зрынуць гэты стэрэатып. Я, напрыклад, не ведаю, ці ўзялася б за бізнес у Беларусі.

"Пра этнаграфію ведаю больш за палякаў"

За 13 гадоў я вельмі асвоілася ў Польшчы. Ментальна гэтая краіна мне вельмі падыходзіць. Я ўсё больш дазнаюся пра польскую культуру, традыцыі, рэгіёны. Напрыклад, у плане этнаграфіі, упэўненая, ведаю больш за сярэднестатыстычнага паляка, бо шмат працавала з гэтым матэрыялам. З Беларуссю я б хацела супрацоўнічаць у сваёй прафесійнай сферы: прыязджаць ці рабіць дыстанцыйныя праекты.

Мой дом? Варшава. Адназначна. Не хапае толькі лазні. Класічная простая вясковая лазня – таго няма, на жаль. Усходы свае недахопы.

Алесь Кіркевіч, budzma.by

музыка

МІЦКЕВІЧ І БРОДСКІ ЗАГУЧАЛІ ПА-БЕЛАРУСКУ – У ВЫКАНАННІ РАСІЙСКОЙ СПЯВАЧКІ

Былая ўдзельніца маскоўскага поп-гурту “Божья коровка” Міла Ражкова ўзялася за працяг “Беларускага альбома”.

Першая частка з двухкратным адрывам ад канкурэнтаў перамагла на музычным партале Tuzin.fm па выніках восені-2018 – унікальны выпадак, калі на вяршыню беларускага чарту трапіла праграма замежнага артыста.

Пераўвасабленне санета

У інтэрв’ю “Свабодзе” Міла Ражкова паабяцала, што новы альбом таксама парадзе аматараў беларускага музычнага слова.

“Запачаткавала новы альбом новай песняй на санет Адама Міцкевіча “Да Нёмана”. Пераклаў яго на беларускую мову паэт і фалькларыст Кастусь Цвірка. Не цяпіцца дачакацца ягоных уражанняў, ну і таксама дазволу на выкарыстанне”, – сказала артыстка.

Паводле спявачкі, у песні ёсць свая перадгісторыя. Упершыню Міла трапіла ў Беларусь у 2015 годзе – наведвалася з мужам у Горадню, дзе пазнаёмілася з педагогам і крэатыўцам Алесем Госцевым. Завязалі першыя кантакты, а ў леташні прыезд спадар Алесь ужо прапанаваў пакласці на музыку санеты Адама Міцкевіча, перакладзеныя на беларускую мову.

“Да таго Алесь Пятровіч скіраваў мяне, каб заспяваць “Развітанне з Радзімай” Міхала Клеафаса Агінскага на словы Сержука Сокалава-Воюша. Таму сумневаў у экспертнай думцы не ўзнікла, – кажа Міла Ражкова. – Перадаў мне цэлы стос з раздрукоўкамі санетаў, некаторыя адразу запалі ў душу. “Да Нёмана” я выбрала, пэўна, таму, што Нёман пакінуў магутнае ўражанне. Кожны раз, наведваючы Горадню, я атрымлівала асалоду ад гэтай чароўнай ракі. Неўзабаве пачну запісваць другі санет, але, каб не сурочыць, апырэдджаць падзеі не буду”.

Кастусь Цвірка праз “Радзё Свабода” запэўніў, што не бачыць ніякіх перашкод, каб Міла Ражкова скарысталася ягонымі напрацоўкамі па спадчыне Адама Міцкевіча.

“Канечне, дазваляю без аніякіх праблем, буду толькі рады, – кажа літаратар, галоўны рэдактар серыі “Беларускі кнігазбор”. – Што да Адама Міцкевіча, дык яшчэ калі рыхтаваў кнігу ягоных выбраных твораў, перакладаў вельмі шмат. У тым ліку і паэму “Дзяды”, і шэраг санетаў. Таму вельмі прыемна, што тую працу да сёння ацэняюць. Наогул добра было б пры нагодзе з Мілай пакантактаваць асабіста...”

Беларусізацыя Бродскага

Следам за першым санетам Адама Міцкевіча “Беларускі альбом” пачалі папайняць песні, зробленыя ў тандэме з Сержуком Сокалавым-Воюшам. Гэта аўтарская праца “Рамонкі” і “Вясковая песня” на вершы Іосіфа Бродскага.

“Пасля таго як я запісала “Развітанне з Радзімай”, адбылося нашае віртуальнае знаёмства з Сержуком (паэт і журналіст цяпер жыве ў Нью-Ёрку. – РС). Ён стаў хутка перакладаць мае вершы і дасылалі літаральна адзін за адным – не ўсё яшчэ нават паспела “ператравіць”, – усміхаецца Міла. – “Рамонкі” і “Вясковую песню” на словы Бродскага я выбрала сама. Першая – самая дарагая з маіх ранніх песень. “Деревенская” – адна з самых любімых позніх. Праўда, Сяжук папярэдзіў: “У мяне быў з Бродскім канфлікт, але пазізія ёсць пазізія...”

Міла Ражкова дадала, што ў планах – запіс “Вясковай песні” Іосіфа Бродскага таксама ў перакладзе

дзе на ўкраінскую мову.

Як Міла Ражкова прыйшла да Беларусі

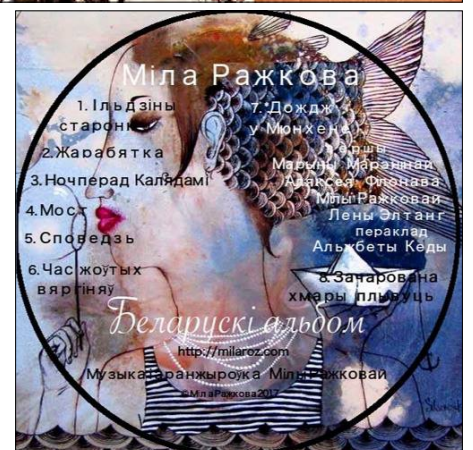
Міла Ражкова нарадзілася ў Ніжнім Ноўгарадзе, там скончыла дзяржаўную кансерваторыю імя Глінкі, займалася на фартэпіяна і класічнай гітары. У 1987 годзе прыйшло першае прызнанне – перамагла ў конкурсе аўтарскай песні ў родным горадзе.

Пасля пераехаў у Маскву, нейкі час выступала ў поп-гурце “Божья коровка”. Урэшце вырашыла рабіць сольную кар’еру ў фольку і аўтарскай песні. Прызнанне прыйшло досыць хутка. Яна чэмпіёнка свету ў катэгорыі індывідуальных выканаўцаў на фэсце World Folk, пераможца спеўнага конкурсу Euro Folk, а якраз падчас працэдур галасавання на Tuzin.fm стала лаўрэаткай міжнароднага фестывалю вакальнага майстэрства “Тэмбр”.

Некалькі гадоў таму Міла захапілася беларускай мовай, запісала “Беларускі альбом” – перадусім пераклады ўласных рускамоўных песень і вершаў сяброў-паэтаў. Прызнаецца, што знакам для яе стала знаёмства з паэтам і бардам Сержуком Сокалавым-Воюшам, дзякуючы чыёй актыўнасці неўзабаве мае з’явіцца і працяг таго праекта.

Спявачка кажа, што не мае беларускіх каранёў, упершыню наведвала Беларусь некалькі гадоў таму. Яе муж Уладзімір Кароль мае ў Горадні сябра дзяцінства Уладзіміра Бакава – разам вучыліся ў фізіка-матэматычнай школе-інтэрнаце імя Калмагарава для таленавітых дзяцей пры Маскоўскім дзяржаўным універсітэце.

Той пазнаёміў з крэатыўцам Алесем Госцевым, а ў іншы прыезд, падчас Геніюшаўскіх чытанняў, з перакладчыцай Альжбэтай Кедай. Так і нарадзілася ідэя заспяваць па-беларуску. Першым плёнам супрацы Мілы і Альжбэты стала

песня “Зачаравана хмары плывуць”. Лінгвістычным рэдактарам выступіла мовазнаўца і выкладчыца Таісія Мухіна, якая ставіла вучаніцы беларускае вымаўленне.

Ад таго часу перакладзена ўжо паўтара дзясятка песень на вершы самой Мілы Ражковай, а таксама паэтаў Іосіфа Бродскага, Марыны Марэнінай, Алжксея Філонава, Лены Элтан. Нядаўна да гэтага пераліку дадаўся Адам Міцкевіч.

Міла Ражкова – адзіная сярод расійскіх выканаўцаў, хто так сур’ёзна ўзяўся за беларускі рэпертуар. Дагэтуль былі адзінаковыя выпадкі, калі ў рамках тэматычных праектаў па-беларуску заспявалі Андрэй Макаравіч, Мікалай Аруцонаў, Ілья Лагуценка, Алёна Свірыдава ды некаторыя іншыя. Але тады ўсё канчалася адной песняй. На поўнафарматны альбом, ды яшчэ з працягам, ніхто яшчэ не замахваўся.

Паводле Ігара Карнея,
“Радзё Свабода”

НАВІНЫ

МАГІЛЬНАЯ ПЛІТА ЯНА БАРШЧЭЎСКАГА ЗНАЙШЛАСЯ НА ВАЛЫНІ

Жыхары ўкраінскага горада Чудніў выкапалі ў сваім двары магільную пліту, якая імаверна належыць Яну Баршчэўскаму, паведамляе сайт chudnivnews.in.ua.

Падвоззячы газ да ўласнага двара, мясцовы жыхар знайшоў старажытную пліту з чыгуна, якую доўгі час выкарыстоўваў з гаспадарчымі патрэбамі.

Уладальнік двара распавёў, што ў 2002 ці ў 2003 годзе, капаючы траншею для пракладкі газавай трубы, знайшоў чыгунную пліту, якая знаходзілася ў зямлі на глыбіні 50 сантыметраў. Знаходка

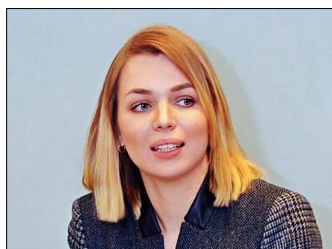
была досыць цяжкай, вагой прыкладна 30-35 кілаграмаў, і мела нейкі надпіс, які пад таўшчынёй іржы немагчыма было расчытаць. 10 гадоў цяжкая пліта проста стаяла пад хлявом, пакуль гаспадар не вырашыў зацэментавать двор і для эканоміі цэменту закрыў частку ўчастка знойдзенай раней плітой.

З часам пад уздзеяннем надвор'я іржа з пліты сцерлася, і надпіс на ёй стаў выразна бачны. Гаспадары лічылі, што надпіс на нямецкай мове і таму не надавалі яму ўвагі, пакуль ён днямі не зацікавіў іхнюю дачку Лену, якая вучыцца цяпер у

чацвёртым класе. Дзяўчынка перапісала інфармацыю з пліты і адшукала ў сёйве інфармацыю пра Яна Баршчэўскага, вядомага беларускага і польскага пісьменніка.

Як вядома, апошнія гады жыцця Ян Баршчэўскі правёў акурата Чудніве, дзе і памёр у 1851 годзе. Ранейшыя спробы адшукаць яго магільну пліну не прыносілі. Цалкам імаверна, што адшуканае надмагільле належыць аўтару знакамітай кнігі "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях".

budzma.by паводле chudnivnews.in.ua

ЛЕСЯ РУДНІК – КІРАЎНІЦА "БЕЛАРУСАЎ ШВЕЦЫЙ"

"30 сакавіка адбыўся чарговы сход згуртавання "Беларусаў Швецыі", на якім была сфармаваная новая рада арганізацыі і новы кіраўнік, на пасадку якога была адзінагалосна абраная Леся Руднік. Віншуючы Лесю з абраннем і жадаем поспехаў у супольнай дзейнасці!" – такое паведамленне пакінуў на афіцыйнай старонцы згуртавання "Беларусы Швецыі / Sveriges Belaruser" адміністратар суполкі Michael Sender.

ЗБС "Бацькаўшчына" далучаецца да віншаванняў і зычыць шануюнай Лесі Руднік плёну на новай пасадзе!

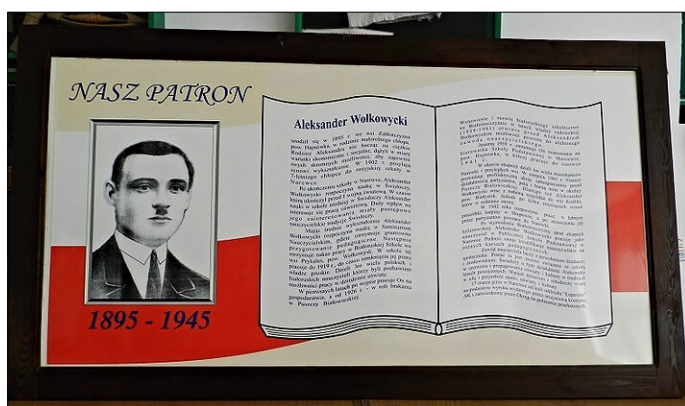
Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

ПАРТРЭТ АЛЯКСАНДРА ВАЎКАВЫЦКАГА ВЯРНУЎСЯ Ў ПАЧАТКОВУЮ ШКОЛУ Ў НАРАЎЦЫ

Партрэт заснавальніка беларускага школьніцтва і шматгадовага патрона пачатковай школы ў Нараўцы вярнуўся на пачэснае месца ў гістарычную залу гэтай школы, паведамляе настаўніца беларускай мовы Ганна Кандрацок.

Год таму, калі ўлады Нараўкі вырашылі адмовіцца ад патрона Аляксандра Ваўкавыцкага, недзе прапаў і ягоны партрэт: "Гэта вышэйшыя ўлады вырашылі. Нейкі час партрэт быў недзе схаваны, калі гэтую праблему паднялі на педагагічнай радзе. Гэта частка гісторыі нашай школы. Ён павінен вярнуцца на пачэснае месца. І партрэт і інфармацыю пра Ваўкавыцкага зноў повесілі каля партрэта патрона школы Тамары Саланевіч".

Некалькі гадоў ішлі націскі на дырэкцыю школы і ўлады Нараўкі, каб памяняць патрона школы, беспадстаўна абвінавачваючы Аляксандра Ваўкавыцкага ў супрацы з фашыстамі ці НКВД. Гаворыць прафесар Алег Латышонак: "Абсалютна не апраўдаліся ніякія дакоры ў бок гэтай

асобы. Аляксандр Ваўкавыцкі не быў ні нікім калабарантам, ні ворагам Польшчы, не выдаў Інкі, як цяпер гаворыцца, ні маці Інкі, як гаварылася, застаецца толькі тое, што яму абяцалі расплату, што ён не прыбраў беларускай мовы як прадмету ў нараўчанскай школе. Заплаціў за гэта жыццём".

Улады Нараўкі вырашылі адмовіцца не толькі ад патрона школы, але таксама перайменавалі вуліцу Аляк-

сандра Ваўкавыцкага, а помнік, які стаяў у цэнтры Нараўкі, і дзе было прозвішча Ваўкавыцкага адноўлены, аднак цяпер ён прысвечаны ахвярам фашызму.

Нагадаем, што заснавальнік беларускага школьніцтва ў Нараўцы Аляксандр Ваўкавыцкі быў расстраляны 17 красавіка 1945 года па загаду маёра Зыгмунта Шэндзеляжа псеўданімім Лупашка.

Валя Лаеўская, "Беларускае Радзіё Раўцыя"

in memoriam

СЯРГЕЙ ПАНІЗНІК ПРА ВОЛЬГУ ГРЫЦУК. “І ЖЫЛА БЕЛАРУСЬ НА ЧУЖЫНЕ!”

22 красавіка 2019 года з беларуска-канадскай дарогі сышла ў таямнічы свет спадарыня Вольга Грыцук. Яна больш як паўвека пражыла ў Кінгстане. А нарадзілася ля старажытнага беларускага горада Дзісна.

Вольга назаўсёды пакінула руіны згарэлага ад бамбёжак бацькоўскага дома ў 1944 годзе. Праз 60 гадоў пасля тых падзей пачалася наша з ёй перапіска. Лагоднай, чулай, зычлівай суайчынніцы я прысвячаў вершы, даў, каб і на яе радзіме захаваліся добрыя згадкі пра зямлячку. Мы былі аднадумцы ў галоўным – у любові і павазе да свайго “айчыннага мацерыка”.

Невымерны патрыятызм Вольгі, гэтай прыўкраснай галінкі на радаводным дрэве Дуброўскіх, натхняла чытачоў яе кнігі “Мы стваралі сваю Беларусь: жыццё і дзейнасць Аляксея Грыцука”. Гэты зборнік, выдадзены ў Мінску ў серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны”, узнавіў памяць пра аднаго з лідараў пасляваеннай эміграцыі ў Канадзе, Аляксея-Алеса Грыцука (1910–1976) – таленавітага і мужнага сына беларускага народа, які надаў сучаснікам моцны духоўны імпульс, мужа спадарыні Вольгі. А пісьменніца Вольга Патава зрабіла для гэтага выдання літаратурную апрацоўку творчых набыткаў самой Вольгі Васільеўны – пра Паўліну Мядзёлку, уладку Мікалая з Таронта... Узгадваю, як я быў расчужаны кароткім аповедам пра дзяўчынку Лену, якая была “...жывой кветкай з роднай Беларусі”, і якую (і не толькі яе адну) спадарыня Вольга разам з салідарнымі з ёй жанчынамі Канады ратавала ад чарнобыльскіх хваробаў.

Натхнёная сваім мужам, Вольга Грыцук, зрабілася актыўнай дзяўчай беларускага руху. У 1965 годзе яна была адной з арганізатараў згуртавання беларускіх жанчын Канады (ЗБЖ). У 1975-м – абрана старшынёй ЗБЖ, якое ўзначальвала да 1993 года.

Перачытваю радкі зямлячкі з аповеда “Маё жыццё да сустрэчы з Алесем”: “Мая радзіма – Дзісеншчына. І да сёння, як заплінуць вочы, бачу свой родны дом, над якім узыходзіць сонейка, росныя ранкі, прыгожую беларускую прыроду. Усё гэта застаецца з чалавекам навечна, і я не магу зразумець тых, хто лёгка забываецца на сваю зямлю, сваю родную мову, на ўсё тое, што робіць чалавека чалавекам”. І зноў невялікая цытата: “Тут, у Канадзе, мы адбудавалі сваю Беларусь, мы стварылі яе наўзамен той, якую страцілі і аб якой заўсёды марылі. Як маглі, стараліся працаваць дзеля яе...”

Лісты з Беларусі Вольгі Грыцук у прывязанасце не забытае юнацтва маёй паэтычнай Беларусі рабіліся цытатамі ў маіх вершах.

Узгадваю, як спадарыня Вольга адзначала 55-годдзе яе шлюбу з Аляксеем-Алесем, якому яна аддала ўсю сваю любоў і ласку. Юбілей поўні жыцця канадскай беларускі-крывічанкі быў лагоднай магчымасцю падзякаваць ёй за велічнасць духу, ахвярнасць, узбагачэнне меданоснага нацыянальнага вуля, перадаць пажаданне з нашай прыдзвінскай велікоднай песні: “У тваім дамку – як у райку! Няхай так будзе!”.

Веру, што годная памяць пра Вольгу Грыцук назаўжды застанецца і ў Беларусі, і ў Канадзе... А я сваімі вершамі пастараюся ўлагодзіць яе душу, якая цяпер у Нябёсах.

Сяргей Панізнік

Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” шчыра смуткуе разам з роднымі, блізкімі спадарыні Вольгі Грыцук, і ўсімі, хто меў шчасце асабіста яе ведаць.

ПАМЕРЛА БРЫТАНСКАЯ ДАСЛЕДЧЫЦА БЕЛАРУСКІХ КІТАБАЎ ШЫРЫН АКІНЭР

6 красавіка ў Лондане памерла брытанская лінгвістка, даследчыца славянскай і цюркскай моў і літаратуры, эксперт па Цэнтральнай Азіі Шырын Акінэр.

Шырын Акінэр нарадзілася ў 1943 годзе ў горадзе Дака ў тагачаснай Брытанскай Індыі. Вучылася ў Лонданскім універсітэце, дзе вывучала славянскую філалогію і турэцкую мову і літаратуру. У 1980 годзе абараніла дактарат на тэму “Рэлігійная лексіка татарска-беларускага кітаба са збораў Брытанскай бібліятэкі”. Выкладала ў школе ўсходніх і афрыканскіх даследаванняў.

З 1970-х гадоў Шырын Акінэр, працуючы над дактаратам, падтрым-

лівала цесныя кантакты з брытанскімі беларусамі, перадусім з Беларускай бібліятэкай імя Францішка Скарыны і яе кіраўніком айцом Аляксандрам Надсанам.

Шырын Акінэр належыць заслуга азнаямлення англамоўнага свету

з духоўнай спадчынай беларускіх татар – кітабамі (кнігі, напісаныя на беларускай мове арабскім пісьмом – РС). Яе працы публікаваліся ў выдаваным у Лондане навуковым часопісе “The Journal of Byelorussian Studies”.

Апрача таго яна даследавала творчасць беларускіх пісьменнікаў у Польшчы. У 1982 годзе ў Беластоку выйшла яе праца “Сучасныя беларускія пісьменнікі ў Польшчы”, а ў 1984 годзе ў Лондане – кніга “Мініяцоры” Сакрата Яновіча па-беларуску і па-ангельску (у яе перакладзе і з яе прадмовай).

Пахаванне Шырын Акінэр адбылося ў Лондане 7 траўня.

Сяргей Шупа, “Радзі Свобода”

БЕЛАРУСКИ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА ТРАВЕНЬ 2019 ГОДА

4 траўня – 220 гадоў таму, у 1799-м, нарадзіўся Фларыян Бохвіц, асветнік, філосаф, пісьменнік.

4 траўня – 200 гадоў таму, у 1819-м, нарадзіўся Фларыян Міладоўскі, кампазітар, піяніст, педагог.

6 траўня – 115 гадоў таму, у 1904-м, нарадзіўся Паўлюк Трус, паэт.

6 траўня – 85 гадоў таму, у 1934-м, памёр Мікалай Вяршынін (сапр. Вера-мей), грамадска-палітычны дзеяч, консул Беларускай Народнай Рэспублікі ў Чэхаславакіі.

8 траўня – 20 гадоў таму, у 1999-м, памёр Сымон Шаўцоў, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і Аўстраліі, пісьменнік.

10 траўня – 155 гадоў таму, у 1864-м, расстраляны Міхаіл Аскерка, удзельнік паўстання 1863–1864 гг.

11 траўня – 30 гадоў таму, у 1989-м, памёр Сяргей Гайка, журналіст.

13 траўня – 140 гадоў таму, у 1879-м, нарадзіўся Янка Серада, дзеяч нацыянальнага руху, старшыня прэзідыума Рады Беларускай Народнай Рэспублікі.

14 траўня – 120 гадоў таму, у 1899-м, нарадзіўся Тодар Куніцкі, лекар, адзін з заснавальнікаў Беларускага Студэнцкага Саюза ў Вільні і Беларускага сялянскага Саюза.

14 траўня – 80 гадоў таму, у 1939-м, памёр Павел Жаўрыд, дзеяч нацыянальна-вызваленчага руху, адзін з кіраўнікоў Слуцкага паўстання.

15 траўня – 110 гадоў таму, у 1909-м, нарадзіўся Язэп Найдзюк, дзеяч заходнебеларускага нацыянальнага руху, выдавец, гісторык.

15 траўня – 75 гадоў таму, у 1944-м, нарадзіўся Антон Сцяпура, дзеяч нацыянальнага руху ў Гродне.

16 траўня – 20 гадоў таму, у 1999-м, памёр Міхась Ганько, палітычны і грамадска-культурны дзеяч эміграцыі ў Аўстрыі і Канадзе.

17 траўня – 85 гадоў таму, у 1934-м, расстраляны Алесь Салагуб, паэт, публіцыст.

18 траўня – 90 гадоў таму, у 1929-м, нарадзіўся Алес Табола, удзельнік маладзёжнага антысавецкага падполля ў Глыбокім.

19 траўня – 85 гадоў таму, у 1934-м, расстраляны Міхаіл Кахановіч, грамадска-палітычны дзеяч, педагог.

22 траўня – 120 гадоў таму, у 1899-м, нарадзіўся Мікола Чарнецкі, публіцыст, педагог, грамадскі дзеяч.

24 траўня – 115 гадоў таму, у 1904-м, нарадзіўся Адам Русак, паэт-песеннік.

26 траўня – 100 гадоў таму, у 1909-м, нарадзіўся Часлаў Ханяўка, грамадскі дзеяч, дзеяч эміграцыі ў ЗША.

26 траўня – 20 гадоў таму, у 1999-м, памерла Лідзія Ялоўчык (у замужжы Лісок), пісьменніца, паэтка, педагог.

30 траўня – 190 гадоў таму, у 1829-м, памёр Францішак Сапега, удзельнік паўстання 1794 г.

31 траўня – 95 гадоў таму, у 1924-м, памёр Канстанцін Горскі, кампазітар, музыкант-скрыпач.

31 траўня – 40 гадоў таму, у 1979-м, памёр Францішак Чарняўскі, каталіцкі святар, рэлігійна-асветны публіцыст, выдавец, дзеяч эміграцыі ў Францыі, Бельгіі і ЗША.

Беларусы ў свеце
№ 4 (203), красавік 2019

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

Распаўсюджваецца на правах унутранай дакументацыі.
Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.

Падырыхтоўка матэрыялаў і вёрстка –
С. Кандраценка
Адказныя за нумар – Н. Шыдлоўская,
А. Макоўская
Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
в. Кузьмы Чорнага, 31, офіс 906
г. Мінск 220012, Рэспубліка Беларусь
zbsb.org e-mail: zbsb.minsk@gmail.com
тэл./факс (+375 17) 370-10-12